

Nástroje dechové žesťové

Žesťové nástroje si dovolím zjednodušeně popsat jako všelijak zakroucené, někdy až jakoby zapletené trubičky, trubky, někdy až roury různých velikostí. Čím jsou tyto nástroje větší, tím mají hlubší zvuk. Žesťové nástroje vlastní také všelijaká „mačkátka“ (správně řečeno ventily) a celé vypadají velice vznešeně, jelikož se zdá, jako by byly celé ze zlata. Často také vyhrávají k různým slavnostním příležitostem, obzvláště, když se jich sejde více. Znáte je určitě např. z pohádek, kde zní obvykle fanfáry třeba k zahájení plesu nebo při příchodu krále.

Tady je např. fanfára z pohádky Tři oříšky pro Popelku v podání třech trubek: <https://www.youtube.com/watch?v=038jfGe7Ls8>.

Žesťové nástroje k tvoření tónu potřebují tzv. nátrubek, který hráč přikládá na rty – je tedy takovým prostředníkem mezi nástrojem a hráčem. Hráči si na něj vytváří tzv. správný nátisk.

Nátrubek:

(Pozn.: Ačkoli by se to na pohled tak mohlo zdát, mezi žesťové nástroje NEpatří příčná flétna ani saxofon. Tyto nástroje nepoužívají nátrubek a svým vývojem a způsobem tvoření tónu spadají do skupiny dřevěných nástrojů, a to i přesto, že jsou z kovu.)

Dále se u žesťových nástrojů můžeme setkat s tzv. dusítkem, sordinou. Nasazuje se na konec nástroje a má za úkol zvuk nejen „přidusit“, ale také pozměnit barvu nástroje. Někdy může hráč dusítko držet v ruce a pracovat s ním např. tak, že zvuk zní jako kvákání.

Dusítko (sordina):

Pozn.: Dusítko může vypadat různě, ale nejčastěji se setkáme s touto podobou.

Ukázka práce s dusítkem: <https://youtu.be/34nH-sb2apI?t=85>

Trubka

Trubku poznáš podle toho, že je z žesťových nástrojů nejmenší. Je docela jednoduše zatočená, žádné velké klikatice. Mezi ostatními žesťovými nástroji vyniká nejvyšším a nejostřejším zvukem.

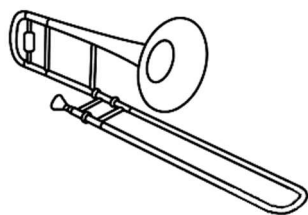
Hráč na trubku (trumpetista):

Poslechni si ukázkou:

https://www.youtube.com/watch?v=Hnt8M_80udo

Pozoun

Říká se mu někdy také trombón. Dá se jednoduše poznat podle části, kterou hráč při hraní posouvá od sebe a k sobě. V tom se pozoun od ostatních žesťových nástrojů odlišuje. Dá se pak po tónech jakoby bezvadně klouzat a dělat všelijaké další „blbiny“. Pozoun je určen pro hlubší tóny než trubka, ale jinak je jí zvukem dost podobný.

Hráčka na pozoun (pozounistka) či na trombón (trombónistka):

Poslechni si ukázkou:

<https://www.youtube.com/watch?v=hH5KaGxahiU>

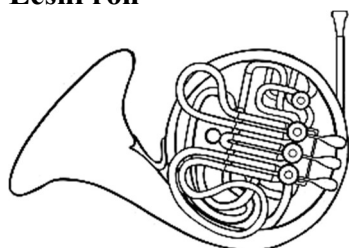
Lesnice a lesní roh

Lesnice je jednoduchý žesťový nástroj, předchůdce lesního rohu a může být také předstupněm pro hru na další žesťové nástroje. Vypadá jako taková úplně jednoduše do kruhu zatočená trubka. Používá se především pro hraní fanfár při mysliveckých příležitostech.

Hráčka na lesnici:

Lesní roh

Lesnímu rohu se říká také někdy horna. Poznáš ho na první pohled podle toho, že je takový pěkně kulatý a uvnitř dost klikatý. Jeho tón je příjemný a takový hebký.

Hráč na lesní roh či hornu (hornista):

Poslechni si ukázku:

<https://www.youtube.com/watch?v=MKC9LvRivTM>

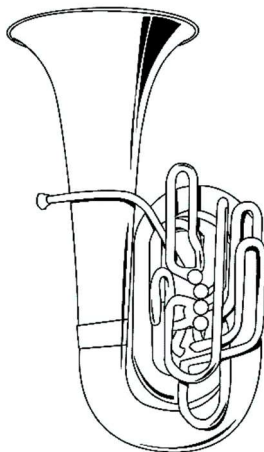
Baskřídlovka a tuba

Baskřídlovka je podobná lesnímu rohu, ale liší se oválným tvarem. Prostě jako by lesní roh někdo trochu rozplácnul. Má příjemný a plný zvuk.

Hráč na baskřídlovku:

Tuba

Tuba už je nástroj mohutný a těžký. Vypadá jako velká baskřídlovka. Její tón je opravdu velmi hluboký.

Hráč na tubu (tubista):

Poslechni si ukázkou:

<https://www.youtube.com/watch?v=DfmPVfdjTn4>

A závěrem pár otázek:

- 1) Co potřebují žesťové nástroje na rozdíl od dřevěných plátkových nástrojů k tvoření tónu?
- 2) Který z těchto nástrojů tak trochu vybočuje z řady způsobem hry (tím, co dělá hráč rukama)?
- 3) Který z těchto nástrojů má nejvyšší a který nejnižší tón?

A poslechni si ještě:

<https://www.youtube.com/watch?v=3Vsmv9eF464>